Els codis de conducta a la UE i als EEUU

Els codis ètics o de conducta són elements substantius d'una política d'integritat institucional. La majoria de les organitzacions públiques del nostre entorn compten amb codis de conducta que estableixen les pautes que han de regir l'actuació de les autoritats i dels seus empleats públics. A continuació us faig una breu referència a les normes que regeixen en la Unió Europea i en els Estats Units d'Amèrica.

Unió Europea

Els membres de la funció pública europea tenen una sèrie de drets i obligacions que regulen les seves accions i el seu comportament en l'exercici de les seves activitats professionals.

En l'Estatut dels funcionaris i el Codi de Bona Conducta Administrativa detallen els possibles conflictes d'interès, regulen l'acceptació de regals i honors, les activitats externes mentre treballen per a la UE i les ocupacions després d'haver treballat a la UE.

Els comissaris europeus han de seguir normes específiques que s'estableixen en el Codi de Conducta aprovat l'any 2018.

- ***Conflictes d'interès***

  El personal de la UE està obligat a ser independent, imparcial, objectiu i lleial. Qualsevol interès personal o participació en empreses o organitzacions que pogués comprometre el compliment de les seves obligacions ha de declarar-se immediatament.

  Les activitats externes, remunerades o no, cobertes per aquestes normes han de ser autoritzades prèviament. Els empleats també han de donar la següent informació a la institució per a la qual treballen:

  — Si el seu cònjuge treballa i on o fa.

  — Si tenen interessos personals que puguin menyscabar la seva independència o qualsevol altre conflicte d'interès que es produeixi en l'exercici de les seves funcions.

- ***Regals***

  Els empleats de la UE no poden acceptar obsequis o favors de tercers sense autorització prèvia, tret que el valor de l'obsequi no excedeixi de 50 euros i no hi hagi acumulació.

- ***Després d'abandonar el càrrec***

  Si un membre del personal de la UE desitja abandonar la seva institució i iniciar una nova ocupació en un termini de dos anys, ha d'informar la Comissió per obtenir l'autorització prèvia.

  Si aquesta activitat està relacionada amb el treball exercit durant els últims tres anys de servei i pot entrar en conflicte amb els interessos legítims de la Comissió, aquesta pot prohibir o autoritzar l'exercici d'aquesta activitat, en funció del compliment d'una sèrie de condicions.

  Els alts funcionaris tenen prohibit, en principi, durant els dotze mesos següents a l'abandonament del càrrec, exercir activitats de promoció i representació d'interessos

davant la seva antiga institució en relació amb qüestions de les quals haguessin estat responsables durant els últims tres anys de servei.

- ***Denúncies***

  Els ciutadans poden presentar una denúncia si consideren que la Comissió Europea ha infringit els principis de la funció pública exposats en el Codi de Bona Conducta Administrativa.

Estats Units

Arrel dels escàndols de corrupció que varen motivar la renúncia del President Richard Nixon pel cas Watergate, el 9 d'agost de 1974, l'opinió pública es començà a tornar més crítica amb la tasca dels polítics. Per això, l'any 1978 el Govern va aprovar dues iniciatives per impulsar l'ètica pública. D'una banda, va aprovar la Llei d'ètica del govern, i d'altra banda, va crear l'Oficina d'Ètica del Govern.

Aquesta oficina va elaborar un document denominat "Normes de conducta ètica per als empleats del poder executiu". Aquest document, d'una banda, descriu els valors i les conductes que s'esperen dels funcionaris, i d'altra banda, detalla les múltiples prohibicions que s'estableixen en l'àmbit públic i les sancions a les quals es pot exposar el funcionari que incompleixi la llei.

- ***Principis i normes generals***

  Conté les directrius bàsiques que ha de seguir qualsevol funcionari per a garantir que els ciutadans tinguin confiança completa respecte a la integritat del Govern. Assenyala que cada empleat té una responsabilitat envers el govern i els ciutadans, i que ha de ser lleial a la Constitució, a les lleis i als principis ètics per sobre de qualsevol interès personal. Tant els principis com les normes de conducta ètica assenyalades en aquest codi són aplicables als funcionaris i empleats públics de qualsevol oficina de govern.

- ***Regals de fonts externes a la institució***

  Els funcionaris no han d'acceptar regals a canvi de deixar-se influenciar en l'acompliment de les seves funcions, ni han de sol·licitar o coaccionar perquè se'ls ofereixi un regal, ni tampoc han d'acceptar regals quan es pogués pensar que l'empleat està usant el càrrec per a un benefici personal.

- ***Regals entre els empleats***

  Es prohibeixen els obsequis entre les persones que treballen en un mateix organisme, tret que l'article estigui exclòs de la definició de regal. Un funcionari no ha de donar un regal o fer cap donació a un oficial superior, ni tampoc ha de sol·licitar una contribució a un altre empleat per donar un regal.

  No obstant això, existeixen ocasions especials en les quals es pot atorgar un obsequi a un superior com ara el matrimoni, la malaltia, el naixement o l'adopció d'un fill, així com en situacions de finalització de la relació laboral com la jubilació o el trasllat.

- ***Conflictes d'interessos financers***

  Es prohibeix que el funcionari participi en qualsevol negoci de forma directa o indirecta (cònjuge, fills, socis, etc.) que es relacioni amb les seves activitats laborals.

- ***Imparcialitat***

  L'empleat a d'actuar de forma prudent a fi d'evitar l'aparença de falta d'imparcialitat en l'acompliment dels seus deures oficials. En cas de dubte pot sol·licitar l'assessorament d'un oficial d'ètica de l'Oficina d'Ètica Pública.

- ***Altres ocupacions després de deixar el càrrec***

  Existeixen determinades prohibicions i restriccions per evitar els conflictes d'interessos després d'abandonar el càrrec públic. Per això, un empleat públic que vulgui obtenir una nova ocupació després de deixar el seu càrrec ha de sol·licitar l'assessorament d' un oficial d`ètica de l'Agència i obtenir sobre les restriccions legals que li són aplicables després de deixar el càrrec.

- ***Ús indegut d'un càrrec oficial***

  Un funcionari no ha d'usar el seu càrrec públic per obtenir cap benefici particular ni en benefici de terceres persones. Tampoc ha d'usar ni permetre l'ús del seu càrrec de manera que coaccioni o indueixi a una altra persona a proporcionar cap benefici financer o d'una altra classe per a si mateix o per als seus amics, parents, o persones amb les quals el funcionari estigui afiliat en qualitat no governamental.

- ***Activitats externes***

  Quan un empleat vulgui tenir una altra ocupació o realitzar activitats externes ha d'esforçar-se per evitar accions que donin l'aparença de violar les normes ètiques. Queda prohibit participar en ocupacions que estiguin en conflicte amb els seus deures oficials.

- ***Normes addicionals***

  S'estableixen altres disposicions a les quals s'ha d'ajustar la conducta del funcionari. Algunes d'aquestes són:

  — La prohibició de sol·licitar o rebre suborns o propines il·legals.
  — La prohibició de sol·licitar o rebre una remuneració per realitzar serveis de representació davant el Govern.
  — La prohibició de participar en reclamacions contra el Govern, o d'actuar com a agent o advocat davant el Govern.
  — Les restriccions després d'acabar l'ocupació que s'apliquen als antics empleats.
  — La prohibició de rebre qualsevol contribució o suplement del salari com a remuneració pel seu servei en el Govern d'una font que no sigui pública.